

Sygn. akt *IACa 932/17*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 stycznia 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSA Karol Ratajczak

Sędziowie: SA Piotr Górecki /spr./

SO del. Ewa Blumczyńska

Protokolant: st. sekr. sąd. Ewa Gadomska

po rozpoznaniu w dniu 10 stycznia 2018 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa **M. P. (1)**

przeciwko **Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej im. (...) - lecia (...)**

w K. w likwidacji

o nakazanie

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu XIII Wydział Cywilny z siedzibą w L.

z dnia 1 czerwca 2017 r., sygn. akt XIII C 595/16

1. **oddala apelację,**

2. **zasądza od powódki na rzecz pozwanej 270 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.**

Piotr Górecki Karol Ratajczak Ewa Blumczyńska

Sygn. akt IACa 932/17

UZASADNIENIE

Powódka M. P. (1) wniosła przeciwko pozwanej (...) Spółdzielni (...) w K. o nakazanie przyjęcia powódki w poczet członków spółdzielni jako jedynej spadkobierczyni zmarłego członka spółdzielni (...) dziedziczącej udziały w tej spółdzielni, ewentualnie zobowiązanie Walnego Zgromadzenia Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej im. (...) – lecia (...) do złożenia oświadczenia woli w formie uchwały o treści, „przyjmuję M. P. (1) zamieszkałą w (...), nr PESEL (...), w poczet członków Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej im. (...) - lecia (...) oraz o zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pozwana będąca już w likwidacji wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej kosztów procesu według norm przepisanych.

Wyrokiem z dnia 1 czerwca 2017 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu XIII Wydział Cywilny z siedzibą w L. powództwo oddalił i orzekł o kosztach postępowania (sygn. akt XIII C 595/16).

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło w oparciu o następujące ustalenia faktyczne.

Powódka jest żoną zmarłego w dniu 24 listopada 2014 r. byłego prezesa pozwanej - J. P.. Powódka nie posiada wyuczonego zawodu, skończyła liceum ogólnokształcące w 1978 r. i zaraz po ukończeniu szkoły zaczęła pracować w (...)Spółdzielni w (...)Powódka zajmowała różne stanowiska w tej spółdzielni, pracując w dziale kadr, planowania, usług, w końcu jako kucharka w restauracji. Powódka prace w (...)Spółdzielni w (...)zakończyła w 2008 r. i od tej chwili nigdy już pracy nie podjęła. Pobiera aktualnie rentę rodzinną po mężu w kwocie 1.006 zł miesięcznie netto. W 1981 r. ukończyła z wynikiem pozytywnym kurs (...) Spółdzielczości (...) w Z.. Powódka posiada też prawo jazdy m. in. kategorii T uprawniające do prowadzenia ciągników, jednak nie pamięta kiedy ostatni raz prowadziła ciągnik.

Aktualnie pozwana spółdzielnia jest w likwidacji. Majątek w postaci nieruchomości rolnych, zabudowań i urządzeń rolniczych został sprzedany. Nabywcą jest Ł. B.. Pieniądze uzyskane ze sprzedaży majątku spółdzielni jeszcze nie zostały podzielone.

Pismem z dnia 13 maja 2015 r. powódka złożyła wniosek do pozwanej spółdzielni o przyjęcie jej w poczet członków. Z kolei pismem z dnia 17 maja 2016 r. pozwana zawiadomiła powódkę, że jej wniosek został rozpoznany na Walnym Zgromadzeniu Spółdzielni w dniu 17 maja 2016 r. negatywnie. Wraz z pismem powódce doręczono przedmiotową uchwałę nr (...) Walnego Zgromadzenia Spółdzielni. Powódka złożyła do tutejszego sądu pozew z dnia 28 czerwca 2016 r. i wniosła o uchylenie uchwały nr (...)Walnego Zgromadzenia Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej im. (...) – lecia (...)w K. z dnia 7 maja 2016 r. w przedmiocie odmowy przyjęcia powódki w poczet członków (...) Spółdzielni (...)w K., ewentualnie o stwierdzenie nieważności uchwały nr (...)Walnego Zgromadzenia Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej im. (...) – lecia (...) w K. z dnia 7 maja 2016 r. w przedmiocie odmowy przyjęcia powódki w poczet członków(...)Spółdzielni (...) w K.. Powództwo w tej sprawie zostało oddalone prawomocnie (sygn. akt XIII C 473/16).

Apelację od powyższego rozstrzygnięcia wniosła powódka, która podniosła następujące zarzuty odwoławcze:

I. naruszenie przepisów prawa materialnego:

1) „naruszenie art. 16a ustawy - Prawo Spółdzielcze w zw. z art. 64 k.c. poprzez ich błędną wykładnię, a w konsekwencji błędne przyjęcie, iż wskazane przepisy nie stanowią podstawy prawnej roszczenia powódki o przyjęcie jej w poczet członków (...) w K., podczas gdy przepis art. 16a ustawy - Prawo Spółdzielcze, z uwagi na użyte w nim sformułowanie „Spółdzielnia nie może odmówić przyjęcia w poczet członków spadkobierców dziedziczących udziały”, jednoznacznie i w sposób nie budzący wątpliwości kształtuje po stronie powódki - spadkobiercy dziedziczącego udziały w pozwanej spółdzielni roszczenie o przyjęcie jej w poczet członków spółdzielni (...)”,

2) „naruszenie przepisu art. 64 ust. 1 Konstytucji RP poprzez odmowę przyznania powódce roszczenia o przyjęcie jej w poczet członków Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej im. (...) - lecia (...)w K., a w konsekwencji pozbawienie powódki prawa dziedziczenia po zmarłym mężu powódki - S. P., w sytuacji, w której powódka spełniła wszelkie wymogi formalne do wstąpienia w prawa członka Spółdzielni (...)”,

II. naruszenia przepisów postępowania:

1) „naruszenie 227 k.p.c. poprzez nierozpoznanie wniosków dowodowych strony powodowej zawartych pkt 5 lit. a, pkt 6-8 oraz pkt 10 pozwu z dnia 19 lipca 2017 r., jak również oddalenie wniosków dowodowych strony powodowej zawartych w pkt 5 lit. b pozwu, a w konsekwencji nieustalenie istotnych dla sprawy okoliczności w postaci wymogów stawianych kandydatom na członków pozwanej spółdzielni (...)”,

2) „naruszenia art. 2 § 1 k.p.c. w zw. z art. 45 Konstytucji RP poprzez ich niezastosowanie, a w konsekwencji przyjęcie, iż wynikające z art. 16a ustawy - Prawo Spółdzielcze roszczenie o przyjęcie spadkobiercy zmarłego członka spółdzielni dziedziczącego udziały w spółdzielni w poczet jej członków, na które składają się z jednej strony uprawnienie spadkobiercy dziedziczącego udziały do żądania przyjęcia go w poczet członków, a z drugiej strony obowiązek spółdzielni przyjęcia spadkobiercy w poczet członków, nie może być dochodzone na drodze sądowej (...)”,

III. „nierozpoznanie istoty sprawy poprzez po pierwsze błędne uznanie, iż nie istnieje podstawa normatywna roszczenia powódki o nakazanie pozwanej spółdzielni przyjęcia powódki w poczet członków spółdzielni, a w konsekwencji nierozpoznanie merytorycznej zasadności w/w roszczenia powódki oraz po drugie poprzez nierozpoznanie zgłoszonego przez powódkę w piśmie z dnia 04 kwietnia 2017 r. roszczenia ewentualnego o zobowiązanie pozwanej do złożenia oświadczenia woli (...)”.

Mając na uwadze powyższe autor apelacji wniosł o:

1) zmianę zaskarżonego wyroku poprzez nakazanie pozwanej przyjęcia powódki w poczet członków spółdzielni jako jedynej spadkobierczynie zmarłego członka spółdzielni (...) dziedziczącej udziały w pozwanej Spółdzielni oraz zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki zwrotu kosztów postępowania przed Sądem I instancji wg norm przepisanych, w tym zwrotu kosztów zastępstwa procesowego ewentualnie,

2) zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zobowiązanie Walnego Zgromadzenia Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej im. (...) - lecia (...) do złożenia oświadczenia woli w formie uchwały Walnego Zgromadzenia Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej im. (...) - lecia (...) o następującej treści: „przyjmuję M. P. (1) zamieszkałą w (...), nr PESEL (...), w poczet członków Rolniczej Spółdzielni Produkcyjna im. (...) - lecia (...)” oraz zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki zwrotu kosztów postępowania przed Sądem I instancji wg przepisanych, w tym zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, ewentualnie, w razie nieuwzględnienia pkt 1 oraz 2:

3) „uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji,”

4) zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego, w tym zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym, wg norm przepisanych.

Pozwana wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie od powódki na jej rzecz kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego radcy prawnego w postępowaniu apelacyjnym.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu zważył, co następuje.

Apelacja okazała się bezzasadna, aczkolwiek z nieco innych przyczyn, aniżeli wyartykułował to sąd I instancji. Ustalenia faktyczne sądu I instancji były prawidłowe, a przy tym nie były między stronami sporne. Tym samym sąd odwoławczy przyjął je za podstawę swojego rozstrzygnięcia.

Na wstępie wypada odnieść się do zarzutów o charakterze procesowym. Nie był trafny zarzut naruszenie 227 k.p.c. poprzez nierozpoznanie wniosków dowodowych strony powodowej zawartych w pkt 5 lit. a, pkt 6-8 oraz pkt 10 pozwu z dnia 19 lipca 2017r., jak również oddalenie wniosków dowodowych strony powodowej zawartych w pkt 5 lit. b pozwu.

Wnioski dowodowe z pkt 5 lit. a pozwu obejmowały dowody z dokumentów w postaci aktu poświadczenia dziedziczenia 8 maja 2015 r., deklaracji przystąpienia powódki do pozwanej spółdzielni, pisma pozwanej z 17 maja 2016 r., uchwały Walnego Zgromadzenia pozwanej z 7 maja 2016 r. i fotokopii ogłoszenia z tygodnika (...) G. z 28 czerwca 2016 r. Niewątpliwie dowody te sąd I instancji przeprowadził, co wynikało jednoznacznie z treści uzasadnienia wyroku. Poza tym okoliczności wynikające z tych dokumentów były bezsporne. Dodać jedynie można, że dowód z kserografii ogłoszenia pozwanej spółdzielni co do zamiaru sprzedaży jej majątku ((...)G. z 28 czerwca 2016 r.) był bezprzedmiotowy dla rozstrzygnięcia sprawy. Z kolei dowody zawnioskowane w pkt 6-8 pozwu obejmowały „zobowiązanie pozwanej do przedłożenia statutu (...)”, „zobowiązanie pozwanej do przedłożenia listy członków

spółdzielni (...)” i „zobowiązanie pozwanej do wykazania czy w (...) w K. pracują bądź pracowały (...) osoby niebędące członkami spółdzielni (...)”. W toku postępowania apelacyjnego pozwana złożyła kopie statutu pozwanej spółdzielni, co nie było kwestionowane przez powódkę. Pozostałe wnioski dowodowe, tj. „zobowiązanie pozwanej do przedłożenia listy członków spółdzielni (...)” oraz „zobowiązanie pozwanej do wykazania czy w (...) w K. pracują bądź pracowały (...) osoby niebędące członkami spółdzielni (...)”, nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy. Podobnie rzecz się miała z wnioskiem dowodowym zawartym w pkt 10 pozwu („zobowiązanie pozwanej do udzielenia (...) informacji, czy (...) podjęto uchwałę w przedmiocie likwidacji majątku pozwanej (...).”). Bezspornym było, że pozwana jest w likwidacji. Okoliczność ta nie ma jednak żadnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

Nie mógł odnieść skutku prawnego zarzut, że sąd I instancji oddalił wnioski dowodowe zawarte w pkt 5 b pozwu, obejmujące przesłuchanie świadków M. P. (2), D. S. i T. R.. Przede wszystkim trzeba zauważyć, że sąd I instancji wnioski te oddalił na rozprawie w dniu 2 lutego 2017 r. a pełnomocnik powódki złożył w tym zakresie stosowne zastrzeżenie w trybie art. 162 k.p.c. Pismem z dnia 4 kwietnia 2017 r. pełnomocnik powódki wnioski te ponowił a sąd na rozprawie w tym samym dniu wnioski o przesłuchanie tych samych świadków oddalił po raz drugi. Obecny na sali rozpraw pełnomocnik powódki nie złożył już kolejnego zastrzeżenia w trybie art. 162 k.p.c. Przyjąć zatem należało, że utracił on możliwość powoływania się na ewentualne uchybienia związane z oddaleniem wniosku dowodowego. Niezależnie od tego stwierdzić trzeba, że odmowa przesłuchania świadków M. P. (2), D. S. i T. R. była zasadna, skoro świadkowie mieli zeznawać na okoliczność, że powódka posiada przydatne dla pozwanej kwalifikacje zawodowe, a kwalifikacje powódki były wykazane dokumentami.

Nie mógł także odnieść zamierzonego skutku prawnego zarzut „naruszenia art. 2 § 1 k.p.c. w zw. z art. 45 Konstytucji RP poprzez ich niezastosowanie, a w konsekwencji przyjęcie, iż wynikające z art. 16a ustawy - Prawo Spółdzielcze roszczenie o przyjęcie spadkobiercy zmarłego członka spółdzielni dziedziczącego udziały w spółdzielni w poczet jej członków (...) nie może być dochodzone na drodze sądowej (...)”. Z art. 2 § 1 k.p.c. wynika, że „Do rozpoznawania spraw cywilnych powołane są sądy powszechne”, a z art. 45 Konstytucji wynika z kolei m. in., że „Każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd.” Niewątpliwie przedmiotowa sprawa została rozpoznana zgodnie z Konstytucją oraz przez właściwy sąd powszechny w rozumieniu art. 2 § 1 k.p.c. Wprawdzie sąd I instancji oddalił powództwo przyjmując, że art. 16a Prawa spółdzielczego nie stanowi podstawy prawnej sądowego dochodzenia roszczenia o przyjęcie do (...), to jednak pogląd ten nie może przesądzać o naruszeniu wymienionych wyżej przepisów. Sąd odwoławczy nie podzielił poglądu sądu I instancji w tym zakresie, niemniej jednak zaskarżone rozstrzygnięcie – w świetle podniesionych zarzutów apelacyjnych – odpowiadało prawu, o czym w dalszej części uzasadnienia.

Nie był trafny zarzut „nierozpoznanie istoty sprawy”. W orzecznictwie Sądu Najwyższego jednolicie przyjmuje się, że do nierozpoznania istoty sprawy dochodzi wówczas, gdy rozstrzygnięcie sądu pierwszej instancji nie odnosi się do tego, co było przedmiotem sprawy, gdy sąd zaniechał zbadania materialnej podstawy żądania albo merytorycznych zarzutów strony (por. m. in.: postanowienia Sądu Najwyższego z 23 września 1998 r., II CKN 897/97, OSNC 1999, nr 1, poz. 22; z 15 lipca 1998 r. II CKN 838/97, LEX nr 50750; z 3 lutego 1999 r., III CKN 151/98, LEX nr 519260; wyroki Sądu Najwyższego z 12 lutego 2002 r., I CKN 486/00, OSP 2003 nr 3, poz. 36; z 21 października 2005 r., III CK 161/05, LEX nr 178635; z 12 listopada 2007 r., I PK 140/07, OSNP 2009, nr 1-2, poz. 2). Co do zasady zatem przez pojęcie „nierozpoznania istoty sprawy” należy rozumieć nierozstrzygnięcie żądania strony, czyli niezalatwienie przedmiotu sporu. Niewątpliwie podstawą prawną roszczenia stanowił przepis z art. 16a Prawa spółdzielczego i w oparciu o tenże przepis sprawa była przez sąd I instancji badana. To, że sąd okręgowy doszedł do błędnej konkluzji, iż przywołany przepis nie stanowi podstawy prawnej roszczenia o przyjęcie w poczet członków spadkobierców dziedziczących udziały, nie oznacza, iż sąd ten nie rozpoznał istoty sprawy. Jednocześnie sąd I instancji stwierdził – powołując się na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 16 czerwca (...). (sygn. akt K 25/15) – że spółdzielnia jest zobowiązana do przyjęcia w poczet członków spadkobierców, którzy odziedziczyli udziały w tej spółdzielni, jeżeli spełniają wymogi określone w statucie. Nie jest to zatem bezwzględny obowiązek przyjęcia osoby w poczet członków spółdzielni. Przepis ten ogranicza jednak możliwość arbitralnej odmowy.

Co do zarzutów naruszenia prawa materialnego. Wprawdzie był zasadny zarzut naruszenia „art. 16a ustawy - Prawo Spółdzielcze w zw. z art. 64 k.c. poprzez ich błędną wykładnię, a w konsekwencji błędne przyjęcie, iż wskazane przepisy nie stanowią podstawy prawnej roszczenia powódki o przyjęcie jej w poczet członków (...) w K. (...)” to jednak nie mógł on spowodować uwzględnienia apelacji, a w konsekwencji powództwa.

Przepis z art. 200 § 5 Prawa spółdzielczego wprawdzie odnosi się do pracowników spółdzielni ubiegających się o przyjęcie na członków spółdzielni to jednak zawiera on w zasadzie identyczne uregulowanie jak przepis z art. 16a tegoż prawa. W art. 200 § 5 zd. 2 przewidziano, że „Spółdzielnia nie może odmówić przyjęcia takiego pracownika na członka, jeżeli spełnia on wymagania statutowe”, gdy tymczasem art. 16a Prawa spółdzielczego stwierdza wprost, że „spółdzielnia nie może odmówić przyjęcia w poczet członków spadkobierców dziedziczących udziały, jeżeli odpowiadają oni wymogom określonym w statucie”. W wyroku z dnia 9 grudnia 2014 r. Sądu Najwyższego, III CSK 6/14, stwierdzono jednoznacznie, że art. 200 § 5 ustawy z dnia 16 września 1982 r. - Prawo spółdzielcze (jedn. tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 1443) przyznaje pracownikowi roszczenie o przyjęcie w poczet członków spółdzielni. Tak pojęte roszczenie w znaczeniu materialnoprawnym może być na zasadach ogólnych dochodzone w drodze powództwa o wydanie orzeczenia zastępującego uchwałę właściwego organu spółdzielni o przyjęciu uprawnionego w poczet członków - art. 64 k.c., (LEX nr 1621347). Sąd Apelacyjny w Poznaniu w składzie rozpoznającym przedmiotową sprawę wyraża pogląd, że nie ma żadnego uzasadnionego argumentu, aby identyczne sformułowania zawarte w tej samej ustawie interpretować odmiennie. Tym samym uregulowanie z art. 16a Prawa spółdzielczego o treści, że „Spółdzielnia nie może odmówić przyjęcia w poczet członków spadkobierców dziedziczących udziały, jeżeli odpowiadają oni wymogom określonym w statucie” oznacza, iż powódka mogła domagać się przyjęcia w poczet członków pozwanej spółdzielni a jej roszczenie mogło być dochodzone w drodze powództwa o wydanie orzeczenia zastępującego uchwałę właściwego organu spółdzielni o przyjęciu uprawnionego w poczet członków (art. 64 k.c.). Zbliżony pogląd wyraził tutejszy sąd w uzasadnieniu wyroku z dnia 2 sierpnia 2017 r. oddalającym apelację powódki M. P. (1) w sprawie o uchylenie uchwały lub stwierdzenie nieważności uchwały z uwagi m. in. na brak interesu prawnego (sygn. akt IACa 198/17). Roszczenie o wydanie orzeczenia zastępującego uchwałę właściwego organu spółdzielni o przyjęciu w poczet członków, jako ewentualne, powódka w toku procesu zgłosiła. Wprawdzie w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku sąd I instancji nie odnosił się oddzielnie do roszczenia głównego i ewentualnego to jednak z jego treści wynikało, że roszczenie, którego konsekwencją byłoby przyjęcie w poczet członków spółdzielni nie zasługiwało na uwzględnienie. Zauważyć wypada i to, że o samym powództwie ewentualnym sąd orzeka tylko pozytywnie i tylko wówczas, gdy oddala powództwo główne (por.: E. Gapska, Czynności decyzyjne sądów w postępowaniu cywilnym, Warszawa 2010, s. 130).

Niemniej jednak zaprezentowany pogląd prawny, nie przesądzał automatycznie o zasadności samego roszczenia powódki i to z następujących względów.

Spółdzielnia jest zobowiązana do przyjęcia w poczet swoich członków spadkobierców, którzy chcą odziedziczyć udziały w tej spółdzielni, jeżeli spełniają wymogi określone w statucie. Nie jest to zatem bezwzględny obowiązek przyjęcia określonej osoby w poczet członków zrzeszenia, jakim jest spółdzielnia. Przepis ten ogranicza jedynie możliwość arbitralnej odmowy, z którą wiąże się niemożność dziedziczenia udziałów. Ustawodawca nie ograniczył swobody decyzyjnej spółdzielni w sposób nadmierny. Każda spółdzielnia, w granicach prawa, może określić warunki członkostwa, które odpowiadają jej specyfice (por.: wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 16 czerwca 2015 r., K 25/12).

Chronologia zdarzeń w przedmiotowej sprawie była następująca. W dniu 24 listopada 2014 r. zmarł mąż powódki. Nie miał on w spółdzielni wkładów gruntowych. Po uzyskaniu poświadczenia dziedziczenia, powódka jako jedyny spadkobierca złożyła pismem z dnia 13 maja 2015 r. wniosek (deklarację) o przyjęcie do pozwanej spółdzielni (k. 13). Uchwałą z dnia 7 maja 2016 r. Walnego Zgromadzenia pozwanej spółdzielni odmówiono przyjęcia powódki do spółdzielni (k. 15). W uzasadnieniu uchwały pozwana wskazała, że powódka nie spełniła warunku wynikającego z § 6 ust. 2 pkt 3 statutu. Nadto podano, że pozwana spółdzielnia jest mała i liczy 11 członków a ostatniego członka z uwagi na potrzeby przyjęto w roku 2014. Z przywołanego § 6 ust. 2 pkt 3 statutu pozwanej wynikało, że „Członkami spółdzielni mogą być również inne osoby mające kwalifikacje przydatne do pracy w spółdzielni” (k. 145).

Uchwałą późniejszą z dnia 6 czerwca 2016 r. postawiono o otwarciu likwidacji pozwanej (...) (informacja z KRS nr (...) z dn. 1 lutego 2017 r. – k. 74).

Bezspornym było, że powódka w roku 1981 ukończyła 86 godzinny kurs dla „pracowników samorządowych spółdzielni rolniczej” oraz od 1978 r. posiada prawo jazdy na traktor (k. 84-85). Nigdy jednak w zawodzie traktorzysty nie pracowała. Od ok. 7 lat powódka nigdzie nie pracuje. Wcześniej pracowała w (...) w P. „w punkcie wod-kan”, w dziale usług, planowania i kadrach. Potem w biurze piekarni a w końcu w restauracji jako kucharka (zeznania powódki – k. 94v).

Ponadto bezspornym było, że w ramach postępowania likwidacyjnego, sprzedano majątek spółdzielni. Od połowy 2017 r. nikt już nie ma pracy w spółdzielni (niekwestionowane zeznania likwidatora J. M. – k. 94v).

Zauważyć trzeba, że samo posiadanie uprawnień do prowadzenia traktora – pomijając już brak jakiegokolwiek doświadczenia w tym zawodzie - nie daje żadnych podstaw do skutecznego domagania się przyjęcia do pozwanej spółdzielni. Jak wynikało bowiem ze statutu „Członkami spółdzielni mogą być również inne osoby mające kwalifikacje przydatne do pracy w spółdzielni”. Przesłankami przyjęcia do powódki spółdzielni było: 1) posiadanie odpowiednich kwalifikacji, 2) kwalifikacje te muszą być „przydatne” do wykonywania pracy w spółdzielni. Z uchwały Walnego Zgromadzenia odmawiającej przyjęcie powódki w poczet członków wynikało jednoznacznie, że pozwana spółdzielnia nie miała żadnej potrzeby zatrudniania dodatkowej osoby. Ostatnią osobę przyjęto w roku 2014 r. na stanowisko oborowego, ba taka była wówczas potrzeba. Nie można także przyjąć, co zdaje się sugerowała powódka, że ujawnione motywy wspomnianej uchwały były nieprawdziwe. Z jednej bowiem strony okoliczności sprawy wskazują, że pozwana była małą rolniczą spółdzielnią a jej kondycja nie była dobra. Jak sama przyznała powódką, „spółdzielnia zawsze miała trudności”, a po śmierci męża powódki „obowiązki prezesa pełnił traktorzysta” (k. 94v). Nie bez znaczenia było i to, że dopiero uchwałą późniejszą postawiono o otwarciu likwidacji pozwanej spółdzielni (z dnia 6 czerwca 2016 r.). Reasumując, nie było żadnych podstaw do przyjęcia, że odmowa przyjęcia powódki w poczet członków pozwanej spółdzielni (obecnie w likwidacji), naruszyła przepis z art. 16a Prawa spółdzielczego.

Z oczywistych względów nie był zasadny zarzut „naruszenie przepisu art. 64 ust. 1 Konstytucji RP poprzez odmowę przyznania powódce roszczenia o przyjęcie jej w poczet członków Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej (...)”, a w konsekwencji pozbawienia powódki prawa dziedziczenia. Z powołanego przepisu Konstytucji RP wynika, że „Każdy ma prawo do własności, innych praw majątkowych oraz prawo dziedziczenia (art. 64 ust. 1). Szczegółowe przepisy ustawowe określają jednak przesłanki dziedziczenia. Identycznie jest w przypadku prawa własności, które może być ograniczane i tylko w drodze ustawy (art. 64 ust. 3 Konstytucji RP). Niewątpliwie takim przepisem rangi ustawowej stanowi art. 16a Prawa spółdzielczego. W powołanym wcześniej wyroku Trybunału Konstytucyjnego stwierdzono jednoznacznie, że ów przepis jest zgodny z Konstytucją RP. Dodać trzeba, że art. 16a Prawa spółdzielczego jest regulacją szczególną. Pozwala spadkobiercy wstąpić – na zasadzie wyjątku – w prawa związane z udziałami w spółdzielni, które przysługiwały spadkodawcy, jeżeli spadkobierca jest członkiem danej spółdzielni lub do niej przystąpi. Ustawodawca dodając do prawa spółdzielczego zaskarżony przepis poszerzył więc zakres uprawnień spadkobierców członków spółdzielni, które dotychczas – według zasad ogólnych – ograniczały się do roszczenia o zwrot wartości udziałów przysługujących spadkodawcy. Jak stwierdził Trybunał Konstytucyjny art. 16a Prawa spółdzielczego określa prawo podlegające dziedziczeniu, krąg osób, które mogą odziedziczyć to prawo, a także przesłanki dziedziczenia. Przepis art. 16a Prawa spółdzielczego nie ogranicza zdolności dziedziczenia udziałów w spółdzielni, ani nie narusza zasady równości. Każdy spadkobierca, niezależnie od tytułu nabycia spadku, może skorzystać z uprawnienia do dziedziczenia udziałów. Także warunek członkostwa spadkobiercy w spółdzielni jest racjonalny i konieczny. Udział może przysługiwać tylko członkowi spółdzielni i bez członkostwa traci rację bytu. Trybunał zwrócił uwagę, że każda spółdzielnia, w granicach prawa, może określić warunki członkostwa, które odpowiadają jej specyfice. Jeżeli spadkobiercy nie zdecydują się na złożenie deklaracji członkowskiej, albo nie będą spełniać kryteriów uzyskania członkostwa, to na zasadach ogólnych uzyskają roszczenie o wypłatę wartości udziałów spadkodawcy. Skoro powódka nie spełniała statutowych warunków związanych z przyjęciem do pozwanej spółdzielni,

tym samym jej roszczenie nie zasługiwało na uwzględnienie. Zarzuty apelacyjne jako niezasadne, poglądu tego nie mogły zmienić.

Mając na uwadze powyższe ustalenia i rozważania, sąd odwoławczy apelację oddalił jako bezzasadną (art. 385 k.p.c.).

W pkt 2 sąd zasądził od powódki na rzecz pozwanej kwotę 270 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym (art. 98 k.p.c. i § 8 ust 1 pkt 1, § 20 i § 10 ust 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie, zm. Dz. U. 2016.1668).

Piotr Górecki Karol Ratajczak Ewa Blumczyńska

--	--	--